

smešijo po časopisih! — poskus, nekaj podobnega uvesti v Novi Angliji, če tudi z veliko omejitvijo, je odklonila velika večina. Pravica ženske do dedščine in premoženja je na Severu, zlasti pa na Zapadu mnogo večja nego na Jugu. V nekaterih zapadnih državah ni ženska le polno-pravna, temveč ima še nekatere predprave pred moškimi — na jugu je pa v mnogih odnošajih še odvisna. Zakoni za izterjanje dolgov so na Jugu povsod jako strogi, četudi je skrajno trudno izterjavati vsled zamotanega pravedanja in zlasti vsled počasnosti sodišč; na Zapadu je pa vsaka rodbina primerno dobro zavarovana proti posilni prodaji za dolgove — bodisi že kmetije, na kateri živi, z vsem potrebnim za obdelovanje vred, bodisi že hiše z notranjo vpravo vred v mestu; tudi se za dolgove ne more ničesa prodati, kar ljudje svobodnih poklicev, delavci in obrtniki potrebujejo za svoj obstanek — tako se ne more prodati konj in voz, če se dotičnik peča s prevažanjem, instrumenti če je zemljemerec, orodje, če je mizar, biblioteka, če je odvetnik. Zakoni v varstvo dolžnikov včasih gredo do skrajnosti, tako je kanzaški postavodajni zbor, v katerem imajo večino člani kmetske zveze, z veliko večino sklenil, da se deset let ne sme prodati za dolgove nobeno imetje, zlasti ne zemljišče. Banke in zasebni kapitalisti so se hitro združili in ustavili posojevanja na kmetije in na menice takim kupcem, kateri trgujejo s kmeti, in po vsej državi se je ustavila vsakovrstna trgovina. Guverner je bil prisiljen sklicati v izredno zasedanje postavodajni zbor, ki je premenil čudni zakon — in posledica temu je bila popolno uničenje vpliva kmetske zveze v državi.

XII.

Amerikanci so jako prijazni in zgovorni ljudje, in mislim, da se v nobeni drugi deželi tako hitro ne spoznajo ljudje in tako hitro ne stopijo mej sabo v trgovske zveze, kakor v Zjedinjenih državah. Včasih zadošča seznanje na železnici ali pa v kakem hotelu, da se dva združita za kako podjetje; največja podjetja se navadno začno na ta način. Na skrajnem jugovzhodu, v Novi Angliji, se ta zaupljivost toliko ne opaža, najbrž zaradi tega, ker ta kraj ima najstalnejše prebivalstvo v evropskem zmislju besede. Nova Anglija se je najprej zaselila, naselili so se v njej verski izgnanci evropski XVI. in XVIII. stoletja, in so tukaj se tako ločili od družih ljudij, kakor so se v Evropi; nasledniki teh izgnancev so dolgo tako zase živeli, in vsled rodbinskih tradicij in verskih posebnosti se je rodil puritanizem in kvakerstvo. Sicer te lastnosti dandanes hitro ginejo; a vendar zgovornost in zaupnost Američanov še le potem vzbujajo začudenje Evropeca, če pride v zapadne dele novojorške in pensilvanske države; čim daljše pojde na zapad, tem boljše bode to videl. Ne le moški, temveč tudi ženske so me prve nagovorile v železniškem vagonu, in to ne, da bi bile prisiljene, temveč jedino zaradi tega, da preženo čas. Zvečer se snidejo v salonu vsacega hotela vsi gosti, ki so došli iz raznih krajev Zjedinjenih držav, in začne se godba,

petje in ples in govore neprisiljeno mej seboj, kakor bi že bili stari znanci.

Najivna, dobrodušna in priprosta prijaznost se kaže tudi v občevanji sosedov mej seboj. V Ameriki došlec takoj obišče sosede, in sosede se seznanijo ž njim, če to on želi ali ne. V Evropi lahko živiš dvajset let v jednom nadstropji hiše, ne da bi poznal sosede, a v Ameriki to ni mogoče. Naj se ustavi novoprišlec kjer koli, bodi si v mestu ali na kmetih, sosede vse okolice se bodo seznanili ž njim in duhovnik navadno pride jeden prvih in si prizadeva navodošleca pridobiti za svojo cerkev in njegove otroke, če jih ima za svojo nedeljsko šolo. Cerkvene kongregacije tudi sestavljajo dovolj združiteljne kroge; ker se cerkve vzdržujejo povse z dobrovoljnimi darovi, se za poprave in nove naprave vselej nabira, prirejajo se tudi bazarji, veselice itd. v ta namen, pri katerih mlade devojke dotične verske družbe delujejo kot prodajalke ali gospodinje; na ta način se pogosto nabere velike svote, da se napravijo novi zvonovi, orglje i. t. d. Ker so ameriške šole, izimši čisto bogoslovske, od najnižjih do najvišjih, mešane za oba spola, je mej njimi popolna svoboda odnošajev, in ni nobenega nadzora nad dekleti, kakor je navaden v mnogih evropskih deželah. Če tudi se ta svoboda zdi Evropejcu odgojenemu v tradicijah dobrega starega časa, divja, vendar moram reči, da nisem opazil, da bi se zlorabila v kakem oziru. Amerikanska nravnost je ohranila znatno čistost in razuzdanost, ki je jako razširjena v nekaterih družbenih slojih po Evropi, je v Ameriki redka in le izjema.

Ulično življenje je v Ameriki bolj razvito, kakor kjer si bodi v Evropi, bolj, kakor v Parizu. V trgovskem delu mesta je gotovo v vsakem kotu prodajalnica tobaka, lekarna ali brivnica in vsake take naprave služijo za shajanje ljudij, in v vsakem kotu je gotovo tolpa ljudij. Trotuarji so posebno v novih mestih jako široki; in vse društveno življenje mesta vrši se tako rekoč na ulici in se ondu tudi sklepajo kupčije.

(Dalje sledi.)

Poučni in zabavni drobiž.

«Matica hrvatska» razposlala je pred nekaterimi tedni svoje poročilo za l 1894. Imela je lani 11.315 članov, kateri so od nje prejeli po 9 lepih knjig. Mej Slovenci imela je „Matica hrvatska“ blizu 800 članov. Za leto 1895 obeta Matica svojim članom 8 knjig in siser: 1. „Naše nebo“ popularno astronomijo, katero je spisal prof. Oton Kučera in katera bode imela mnogo podob. 2. „Okolje Kupe i Korane“ krajepisne in zgodovinske črtice iz onega dela Hrvatske, kateri se razprostira od Kulpe in dalje proti jugu; ta knjiga je zadnje delo letos umrlega Rade Lopašiča. 3. „Osemnaesti viek ruske književnosti“ od prof. Vatroslava Jagiča. 4. „Generalova hči“ in „Savski Roman“ dve povesti ruskega pisatelja Potapenko. 5. III. zvezek pesniških del Mirba Rogaviča. 6. II. zvezek Tomičevega romana. „Za kralja in za dom“. 7. „Izbrane pjesni“ dr. Avgusta Harambašiča. 8. „Bez uade“ povest iz Bosne, katero sta spisala Hercegovca Osman Hadrić in Ivan Miličević. Razun teh knjig dobe člani najbrž še eno knjigo zabavne vsebine.

Zbrani spisi Pavline Pajkove. Drugi zvezek. V Celji, 1895. Tiskal, izdal in založil Dragotin Hribar v Celji. — Cena broširanemu zvezku 1 gld., elegantno vezanemu 1 gld. 50 kr., po pošti 10 kr. več. — Obseg: Roka in srce. — Mačeha — Očetov tovariš. — Pripovednik v sili. — Po naši sodbi so tudi tega zvezka povesti take, da utegnejo zanimati zlasti cne naše, posebej še ženske kroge, ki so sicer kar prikovani na nemške „Romanbibliothek“. Lesekabinete“ itd. Tudi oni čitatelji ali čitateljice, ki se navdušujejo za Marlittovko, najdejo v njih nekoliko zadostila; kajti dozdeva se nam, da vsaj prva povest spominja za Marlittovkine znane motive. „Lj. Zv.“

Prva zdravnica v Avstriji. Te dni je imenoval vojni minister gospico dr. G. pl. Roth za pomočno zdravnico na zavodu častniških hčera na Dunaji. Gospica je učila se zdravilstva na vseučilišči v Brnu in ondu dobila doktorstvo. To je prva ženska, kateri se je dovolilo v Avstriji zdraviti.

Novice.

— **Mestna občina v Kranji** imenovala je povodom ustanovitve višje gimnazije v Kranji svojim častnim članom gg. dež. predsednika barona Heina, tedanjega naučnega ministra vit. Madejskega in drž. poslanca grofa Hohenwarta in izrekla zahvalo nastopnim gg.: dež. glavarju O. Detela, drž. poslancem Fr. Šukljeju, K. Klunu, dr. Andr. Ferjančiču in pl. Globočniku, dež. poslancema ces. svetniku J. Murniku; dr. Iv. Tavčarju, deželnemu šolskemu nadzorniku J. Šumanu in vladnemu svetniku J. Merku. Minolo soboto dne 19. t. m. je posebno deputacija izročila gosp. deželnemu predsedniku baronu Heinu krasno izdelano diplomo častnega meščanstva. Gospodom, katerim se je izrekla zahvala, so se izročile okusne opremljene zahvalne diplome. Gosp. grofu Hohenwartu, vitezu Madejskemu in pl. Globočniku so se diplome po pošti poslale.

— **Celjska gimnazija.** Naučna uprava je dovolila, da se napravi poralelka za prvi razred še-le ustanovljene slovensko-nemške gimnazije v Celji.

— **Shod trgovskih pomočnikov v Ljubljani.** Društvo avstrijskih trgovskih pomočnikov na Dunaji je sklicalo dne 15. t. m. v salonu hotela pri Maliču k posvetovanju tukajšnje trgovske pomočnike, katerih se je poleg treh vodij dunajske centrale gornjega društva zbralo do 203. Zborovalci so sklenili ustanoviti v Ljubljani podružnico društva avstrijskih trgovskih pomočnikov in delovati složno, da dospejo do splošne trgovske penzijske pravice.

— **«Ljubljanski Sokol»** je pri svojem izrednem občnem zboru dne 19. t. m. vsled odpovedi dosedanjega staroste gosp. ravnatelja Ivana Hribarja, volil ednoglasno za svojega starosta gosp. dr. Ivana Tavčarja, advokata v Ljubljani. Tudi je imenoval občni zbor prezasluznega odstopivšega starosta svojim častnim članom, mu sklenil prirediti serenado in častni večer ter njegovo sliko obesiti na častnem mestu v novi telovadnici v „Narodnem domu“.

— **Mestna hranilnica ljubljanska.** Upravni svet mestne hranilnice ljubljanske je za dobo treh let volil za predsednika gosp. Vaso Petričiča, za podpredsednika gosp. Ivana Gogola, za pisarniškega ravnatelja gosp. Ant. Klein-a, ravnatelja gosp. Antona Sveteka.

— **Odbor «Slovenske Matice»** voljen na zadnjem občnem zboru, se je nastopno konstituiral: prof. Franc Levec, predsednik, vodja dr. Fr. Lampe in župan Grasselli podpredsednika. Na novo je bil kot ključar izvoljen kanonik Ivan Sušnik.

— **Brv čez Ljubljaničo,** ki veže novo deželno bolnico in prisilno delavnico je že gotova in je pešcem dovoljena v splošno uporabo.

— **Družba sv. Mohorja** je pričela minole dni razpošiljati svojim udom knjige za l. 1896. Razpošiljanje knjig bo trajalo kacic 6 do 7 tednov in letos je ljubljanska škofija slednja na vrsti, da dobi knjige. Družba šteje letos 72 097 udov, torej 6235 udov več nego lansko leto.

— **Za ključničarje in mizarje** Sploh se je sodilo, da imajo nožarji pravico nabijati pante, zapaha in ključavnice na vrata in okna. Tudi se je ministerstvo za notranje stvari še pred kratkim izreklo, da imajo tudi mizarji pravico ta dela opravljati. Na rekurz na upravno sodišče je pa to odločilo, da imajo le ključničarji pravico nabijati pante, zapaha in ključavnice.

— **Skušnje na deželni kmetijski šoli na Grmu** pri Novem mestu vršile se bodo 30. t. m. Vstop k skušnjam je vsakemu dovoljen.

— **Strokovne šole.** V c. kr. obrtno strokovno šolo za lesno industrijo v Ljubljani se je vpisalo letos 67 rednih in 23 drugih učencev, šolo za umetno vezenje in šivanje čipek pa 26 rednih in 11 družih učenk. V čipkarsko šolo v Idriji se je vpisalo 45 učenk.

Iz družega nadstropja vržena.

Dne 20. oktobra zvečer je Kukovičeva hiša v Zagrebu bila prizor groznega dogodka. Ob polu devetih so slišali sprehajalci po Preradovičevi ulici klice na pomoč iz okna družega nadstropja. Na to je pa priletela z okna na ulico ženska, seboj potrgavši telefonsko žico. Vsa krvava je pala na trotuar in nezavedna ondu obležala. Seveda se je zbralo okrog nje nakrat polno ljudij. Bila je vsa obleka zamotana s telefonsko žico.

Došlemu zdravniku dr. Figatiču se je posrečilo spraviti jo k zavesti. Poslali so po voz in odpeljali jo v bolnico. Po izpovedbi zdravnika je malo upanja, da bi ozdravela. Povedala je, da jej je ime Viktorija Ključarič in ima 35 let. Popoludne je bila došla z siseškim vlakom. Iz okna jo je vrgel deželnobrambeni narednik Bebić. Jedno nogo in jedno roko ima zlomljeno, poleg tega pa več ran z bajonetom.

Policija je takoj prišla na lice mesta, v pisarni dotičnega batalijona, pa je bilo ondu le nekaj ordonančnih vojakov. Ti so povedali, da se je Viktorija Ključarić zares pripeljala s siseškim vlakom in jo je pričakoval narednik Petričić, ki jo je s kovčgom vred pripeljal v batalijonsko pisarno.

V pisarni sta bila tudi narednik Bočgaj in Bebić. Poslednji je prejšnji njen ljubček. Bebić in Petričić bila sta poprej v Petrinji. Bebić se je bil ž njo ondu seznanil in je zaradi njega prišla baje v Zagreb. Sestanek so slavili s pijačo, katero je plačala Ključarić. Ordonančni vojak je donašal vino, katerega so naredniki do polu devete ure izpili 5 litrov. Ko so se upijanili, se je mej njimi začel prepir. Narednik Bočgaj je odšel po nekem opravilu. Ko je odšel sta zaprla sobo druga dva narednika in tiščala v dekle, ki jim ni hotela povse ustreči, ter suvati z orožjem. Poškodovana sta jo na obrazu. Boreč se z vojakoma, je prišla do okna, ga odprla in jela klicati na pomoč. Bebić jo je prijel za noge in vrgel skozi okno. Ko je pala, se je zamotala v telefonsko žico, kar je pri-